

Crassula andegavensis **hybr. nov.**

door Dr. B. K. BOOM (lid I.O.S.)

C. andegavensis *hybr. nov.*, *C. falcata* X *schmidtii*, *caulis erectus, ad 40 cm altus, dense retrorse pilosus; folia decussata, patentia vel erecto-patentia, lanceolata, basi subconnata, apice acuta, margine dense albo-ciliata, supra concava, subtus convexa, utrinque papillis multis ± globosis ornata; inflorescentia dense corymbosa, pedunculo ad 20 cm longo, bracteis foliis similibus sed minoribus; sepala fere libera, longe-ovata, acuta, hispida, margine ciliata, ± 2,5 mm longa; petala basi connata, purpurea, apice lanceolata et subcomplicata, 5-6 mm longa; squamae minutae, apice planae; stamina quam petala paulo breviora, antheris luteis; carpellae quam stamina paulo breviora, in stylo contracta.*

Syn.: *C. rubicunda* Jacobsen, Handb. d. Sukk. Pflanzen, I, 419, Abb. 303 (1954), niet *C. rubicunda* E. Meyer (1862), niet *C. rubicunda* Haage & Schmidt, cat. 1883, p. 54.

Deze plant komt in Nederland reeds sedert lange tijd vrij veelvuldig voor, zowel bij liefhebbers als op handelskwekerijen, doch gewoonlijk zonder naam. Het heeft lang geduurd, voordat ik deze plant kon identificeren en het was mij daarbij in hoofdzaak niet duidelijk of we hier te doen hadden met een in het wild groeiende soort of met een mogelijk in cultuur ontstane hybride. De twijfel werd weggenomen, toen ik in 1955 in 't Kew Herbarium onder de nog niet gedetermineerde *Crassula*'s een exemplaar vond, dat precies overeenkomt met hetgeen wij in cultuur hebben. Bij dit exemplaar lag een brief en daaruit bleek, dat deze plant kort voor 1900 ter determinatie naar Kew Gardens gezonden werd door Mr. Gumbleton; laatstgenoemde deelt in die brief mede, dat hij de bewuste plant onder de naam *Rochea andegavensis* ') gekregen had van een bloemist uit Angers (Frankrijk) en dat deze ontstaan zou zijn uit de kruising van *C. falcata* met een andere soort *Crassula*. Op het etiket in het Kew Herbarium staat: „*Crassula* hybrid, *C. falcata* X spec., Kew Gardens 30.1.1900, cultivated as *Rochea andegavensis*”. Dit exemplaar is dus het type van de hierbij beschreven en afgebeelde *Crassula andegavensis* Boom. Nu het dus wel zeker is, dat deze *Crassula* door hybridisatie is ontstaan, moeten we trachten vast te stellen, welke ouders daaraan hebben meegewerkt. Dat één hiervan *C. falcata* Wendl. is, lijkt wel waarschijnlijk; er tegen zou spreken, dat er van de scheve bladstand niets meer over is, in dit verband zouden we ook aan *C. perfoliata* L. kunnen denken, die eigenlijk slechts van *C. falcata* verschilt door de smallere, rechte bladen; de bloemen van beide soorten zijn vrijwel gelijk, ten hoogste kan men de kelkbladen van *C. perfoliata* iets korter noemen dan die van *C. falcata*. Doch gezien het feit, dat de hybride vrij brede bladen heeft, breder dan die van *C. perfoliata* en in verband met de omstandigheid, dat de andere ouder een soort met veel smallere bladen is (zie hieronder) moeten we wel tot de conclusie komen, dat *C. falcata* en niet *C. perfoliata* één der ouders is.

Om te bepalen, welke de andere ouder geweest kan zijn, moeten we nagaan welke de verschillen zijn van onze hybride met *Crassula falcata*. Habitueel komen ze wel vrij veel overeen, vooral in de bloeiwijze, doch *C. andegavensis* wijkt af door de witte, achterwaarts gerichte haren op destengel, door de rechte bladen, waarvan de papillen niet aaneengesloten staan, door de kleinere bloemen en door de kroonbladen, die aan de top enigszins gevouwen zijn. Het meest belangrijke verschil vinden we evenwel in de groeiwijze; terwijl de stengel van *Crassula falcata* steeds doorgroeit en de oudere bladen lang blijven zitten, sterven de rozetten van *C. andegavensis* ieder jaar na de bloei af en worden er aan de voet van de stengels weer nieuwe rozetten gevormd. Zelfs vinden we deze nieuwe rozetten terug in de bloeiwijze, doch het verdient geen aanbeveling daarvan voort te kweken, omdat men dan slechts planten krijgt die dadelijk bloeien en vervolgens afsterven.

De tweede ouder dienen we dus te zoeken in een *Crassula*-groep, waarvan de soorten gekenmerkt zijn door de na de bloei af stervende rozetten; hiervoor komen twee groepen in aanmerking, nl. de groep *Setulosa* en de groep *Turrita*, welke groepen onder meer verschillen in de bloeiwijze: die van de eerstgenoemde groep zijn tuilvormig, die van de laatste thyrsoid, d.w.z. pluim- vormig. We moeten dus zoeken binnen de groep *Setulosa*. Van alle soorten, die omstreeks 1900 van deze groep in cultuur waren, kunnen slechts genoemd worden *C. schmidtii* Reg. en *C. cooperi* Reg. en naar mijn mening komt alleen *C. schmidtii* in aanmerking. Het argument hiervoor vinden we in de aan de top gootvormig

gevouwen kroonbladen. Bij *C. falcata* vertonen de kroonbladen aan de rugzijde weliswaar een zwakke kiel, maar zij zijn toch duidelijk bolstaand, bij *C. schmidtii* is de top van de kroonbladen evenwel duidelijk gekield en gevouwen, hetgeen bij *C. cooperi* niet het geval is.

Naar mijn mening is dus *C. andegavensis* ontstaan uit een kruising van *C. falcata* x *C. schmidtii*.

De beschrijving van *Crassula andegavensis* luidt als volgt: Stengel opgaand, tot 40 cm hoog, dicht bezet met achterwaarts gerichte haren; bladen kruisgewijs overstaand, uitstaand of schuin naar boven gericht, lancetvormig, aan de voet iets vergroeid, aan de top spits, langs de rand dicht en wit gewimperd, beiderzijds met niet aaneengesloten papillen bezet; bloeiwijze dicht tuilvormig, op een tot 20 cm lange steel en met schutbladen, die op de gewone bladen gelijken, doch kleiner zijn; kelkbladen bijna vrij, lang-eirond, spits, ruw behaard, gewimperd, $\pm 2,5$ mm lang; kroonbladen aan de voet vergroeid, purper, aan de top smal en iets gevouwen, 5-6 mm lang; klieren zeer klein, vlak; meeldraden iets groter dan de kroonbladen, met gele helmknoppen; vruchtbeginsel iets korter dan de meeldraden, in de stijl smaller wordend.